

Інформаційна довідка
щодо рекодифікації цивільного законодавства України
(в частині книги другої «Особисті немайнові права фізичної особи»
Цивільного кодексу України)*

***Анотація.** В інформаційній довідці викладено пропозиції щодо рекодифікації (оновлення) положень книги другої «Особисті немайнові права фізичної особи» Цивільного кодексу України.*

***Ключові слова:** рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України; Цивільний кодекс України; особисті права; загальні положення про особисті права; особисті права, що забезпечують природне існування; особисті права, що забезпечують соціальне буття.*

I. Вступ

Ідея системного оновлення цивільного законодавства України обговорюється в наукових колах і суб'єктами правотворчої діяльності вже досить тривалий час.

Так, 17 липня 2019 року постановою Кабінету Міністрів України було утворено робочу групу щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України¹. Членами цієї робочої групи було підготовлено Концепцію оновлення Цивільного кодексу України², яка присвячена основним напрямам оновлення (рекодифікації) Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), складається з пропозицій щодо удосконалення всіх книг чинного ЦК України, а також сімейного і міжнародного приватного права.

Із цією ж метою у парламенті було створено робочу групу з підготовки проекту Закону з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства, до якої увійшли народні депутати й науковці³.

Питанням рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України присвячені численні наукові праці⁴, збірники матеріалів конференцій, круглих столів і семінарів⁵ тощо.

¹ Про утворення робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України : постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2019-%D0%BF#Text>

² Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с.

³ У Верховній Раді відбулося перше засідання Робочої групи з підготовки проекту Закону з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України. Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України. Опубліковано 28 січня 2021 року. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/202307.html>

⁴ Див.: Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : Монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 690 с.; Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : Монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. та перероб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 908 с.; Цивільне право України: погляд у майбутнє : Збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р. О. Стефанчука, О. О. Кота. Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 622 с.

⁵ Рекодифікація речового права : збірник матеріалів XIV Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 16 травня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 200 с.; Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України : Збірник матеріалів Круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 124 с.; Цивільне право України: погляд у майбутнє : Збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 160 с.

II. Основна частина

Таблиця 1

**Пропозиції до рекодифікації (оновлення)
положень книги другої «Особисті немайнові права фізичної особи» Цивільного кодексу України**

Чинна редакція	Пропозиції	Примітки
КНИГА ДРУГА «ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ»	Заміна терміна «особисті немайнові права», який фактично був запозичений із Модельного Цивільного кодексу країн СНД 1993 року, на більш проєвропейський варіант «особисті права»	Зміна терміна «особисті немайнові права» потягне за собою внесення змін до інших кодексів і законів (перелік додається – Додаток 1).
Стаття 269. Поняття особистого немайнового права	Стаття 269. Поняття особистого права	
Відсутня	Особисті права фізичної особи не входять до складу спадщини. Особисті права юридичної особи не входять до складу ліквідаційного балансу	Дозволить уточнити нерозривний зв'язок особистих прав з особою – носієм після смерті (для фізичної особи) та/або ліквідації (для юридичної особи)
Стаття 270. Види особистих немайнових прав	Стаття 270. Види особистих прав	
1. Відповідно до Конституції України фізична особа має право на життя, право на охорону здоров'я, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на свободу та особисту недоторканність, право на недоторканність особистого і сімейного життя, право на повагу до	1. Особистими правами є: особисті права, що забезпечують природне існування фізичної особи; особисті права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи; особисті права юридичної особи та інших учасників приватних відносин.	Дозволить закріпити на законодавчому рівні класифікацію особистих прав на види за їх спрямованістю та колом суб'єктів.

гідності та честі, право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на недоторканність житла, право на вільний вибір місця проживання та на свободу пересування, право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.	Перелік особистих прав, закріплений Конституцією України, цим Кодексом та іншим законом, <i>чи точно тут однина?</i> не є вичерпним.	
Стаття 271. Зміст особистого немайнового права	Стаття 271. Зміст особистого права	
Відсутня	2. Якщо це відповідає сутності особистого права і не суперечить Конституції України та іншим законам, носій особистого блага має право дозволяти використання, перешкоджати неправомірному використанню такого особистого блага іншими особами, у тому числі забороняти таке використання.	Дозволить розширити нормативне закріплення активної правомочності особи – носія особистого права.
Стаття 274. Обмеження особистих немайнових прав	Стаття 274. Обмеження особистих прав	
Відсутня	3. Здійснення особистих прав, закріплених Конституцією України, може бути обмежене лише у випадках, передбачених нею.	Оскільки Конституція України передбачає «обмеження права» (ст. 64) та «обмеження здійснення права» (наприклад, ст. 34, 35), пропонуємо доповнити ЦК України нормами щодо «обмеження здійснення особистих прав».

Відсутня	4. Здійснення особистих прав, закріплених цим Кодексом та/або законом, може бути обмежене лише у випадках, передбачених ними.	
Стаття 277. Спростування недостовірної інформації	Стаття 277. Спростування недостовірної інформації та право на відповідь	
{Частину третю статті 277 виключено на підставі Закону № 1170-VII від 27.03.2014}	Інформація, яка носить негативний характер, вважається недостовірною, якщо особа, яка її поширила, не доведе протилежне (презумпція добронормативності).	Є ризик, що повернення до ЦК України такої норми призведе до порушення Європейської конвенції з прав людини. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) установив, що презумпція недостовірності фактичних тверджень, яка вимагає від особи довести їх достовірність, не обов’язково суперечить Конвенції за умови, що відповідачу надається реальна можливість довести, що твердження було правдивим (див. рішення у справі «Касабова проти Болгарії» (Kasabova v. Bulgaria), заява № 22385/03, пункти 58 – 62, від 19 квітня 2011 року, і як нещодавній приклад – рішення у справах «Станішевський проти Польщі» (Staniszewski v. Poland), заява № 20422/15, пункт 45, від 14 жовтня 2021 року та «Азадлік і Заїдов проти

		Азербайджану» (Azadliq and Zayidov v. Azerbaijan), заява № 20755/08, пункт 35, від 30 червня 2022 року). Водночас у таких справах ЄСПЛ також зазначав, що заявник, який був явно залучений до публічного обговорення важливого питання, не повинен бути зобов'язаний дотримуватися більш суворого стандарту, ніж стандарт прояву належної ретельності, оскільки за таких обставин обов'язок доведення фактичних тверджень може позбавити заявника захисту, наданого статтею 10 Конвенції (див. рішення у справі «Макрадулі проти колишньої Югославської Республіки Македонії» (Makraduli v. the former Yugoslav Republic of Macedonia), заяви № 64659/11 і № 24133/13, пункт 75, від 19 липня 2018 року і як нещодавній приклад – згадане рішення у справі «Станішевський проти Польщі» (Staniszewski v. Poland), пункт 45; рішення у справі «Войчук проти Польщі» (Wojczuk v. Poland), заява № 52969/13, пункт 74, від 09 грудня 2021 року та згадане рішення у справі «Азадлік і Заїдов
--	--	--

		проти Азербайджану» (Azadliq and Zayidov v. Azerbaijan), пункт 35). (https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-231384)
Відсутня	Кожному гарантується презумпція невинуватості. Якщо поширена інформація порушує презумпцію невинуватості, така інформація вважається недостовірною, доки вину особи не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Якщо поширена інформація порушує презумпцію невинуватості особи, така особа має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації.	Приклад закріплення презумпції невинуватості на рівні цивільного законодавства – <u>стаття 9-1 Цивільного кодексу Франції</u>
Відсутня	Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. Якщо оціночні судження висловлено у формі, що принижує гідність, честь чи ділову репутацію, на особу, яка їх поширила, може бути покладено обов'язок відшкодувати моральну шкоду.	Правило щодо розмежування оціночних суджень і тверджень про факти доцільно закріпити на рівні кодексу (це загалом відповідає практиці ЄСПЛ та чинній редакції Закону України «Про інформацію»)
Відсутня	Особливості спростування недостовірної інформації можуть встановлюватися законами України	Наприклад, стаття 43 Закону України «Про медіа»

Відсутня	Право на відповідь здійснюється незалежно від вини особи, яка поширила інформацію, та не залежить від достовірності такої інформації.	
Відсутня	Особливості реалізації права на відповідь можуть встановлюватися законами України	Наприклад, стаття 43 Закону України «Про медіа»
Відсутня	Стаття 277-1. Примирення	
Відсутня	1. Особа, яка вчинила порушення особистих прав іншої особи внаслідок поширення щодо неї недостовірної інформації, має право на примирення з такою особою, зокрема шляхом принесення їй своїх вибачень або в інший спосіб за згодою останньої.	Пропонуємо доповнити ЦК України правом на примирення, що відповідає загалом тенденції до розширення застосування альтернативних способів вирішення спорів
Стаття 279. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого права	Виключити	Ця норма не несе ніякого навантаження, пропонуємо її виключити
1. Якщо особа, яку суд зобов'язав вчинити відповідні дії для усунення порушення особистого права, ухиляється від виконання судового рішення, на неї може бути накладено штраф відповідно до Цивільного процесуального кодексу України.	Виключити	Штраф за невиконання рішення немайнового характеру передбачений і Законом України «Про виконавче провадження» (ст. 63)
2. Сплата штрафу не звільняє особу від обов'язку виконати рішення суду.	Виключити	

Стаття 281. Право на життя	Стаття 281. Право на життя	
Відсутня	Критерії та умови надання паліативної допомоги визначаються законом, а також на його підставі центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.	Наприклад, стаття 35-4 «Паліативна допомога» Основ законодавства України про охорону здоров'я.
Відсутня	Закріпити на рівні ЦК України інститут «інформованої згоди».	На нашу думку, не варто перевантажувати термін «письмова інформована згода». Вказівка на те, що ця згода має бути «добровільною», видається зайвою. З одного боку, «згода» як така передбачає добровільність її надання. З іншого боку, вказівка на те, що згода має бути добровільною, надасть додаткову підставу для оскарження правомірності надання медичної допомоги: «це не була добровільна згода, я надав згоду під впливом тяжких обставин». Термін «інформована добровільна згода» широко використовується в підзаконних актах Міністерства охорони здоров'я. У Законі України «Про подолання туберкульозу в Україні» використаний термін «письмова інформована згода» (ч. 2 ст. 11, ч. 4 ст. 17), а в Законі України «Про застосування трансплантації

		<u>анатомічних матеріалів людині» – «письмова поінформована згода» (п. 6 ч. 2 ст. 11).</u>
Відсутня	Фізична особа має право на мінімізацію фізичних і психічних страждань на всіх етапах перебігу хвороби.	Наприклад, ст. 11 <u>European Charter of Patients' Rights</u> (документ «м'якого права»)
Відсутня	Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї медичних працівників, членів сім'ї та/або інших близьких осіб, опікуна, піклувальника, нотаріуса, адвоката, а також священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду.	
Відсутня	Фізична особа має право на таємницю застосування лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій. Особа, народжена в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, має право після досягнення нею повноліття на одержання інформації щодо свого походження.	Узгоджується з практикою ЄСПЛ (<u>Gauvin-Fournis та Silliau проти Франції</u>). Приклад законодавчого закріплення на рівні цивільного законодавства – стаття <u>16-8-1 Цивільного кодексу Франції</u> Ідеться про право на встановлення свого походження, у тому числі особи, народженої із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій із використанням

		донорських анатомічних матеріалів. Також <u>Directive 2004/23/EC</u> (ч. 3 ст. 14)
6. ... Перелік обставин, що дозволяють переривання вагітності після дванадцяти тижнів вагітності, встановлюється законодавством.	Виключити	Потрібна консультація медиків, оскільки зустрічається твердження: «У медицині штучне або самовільне вигнання плоду при вагітності строком до 22 тижнів вважається аборт, строком більше 22 тижнів – передчасними пологамі».
Відсутня	Тіло людини та його частини як такі не можуть бути об'єктами майнових прав і не повинні бути джерелом отримання фінансової вигоди.	Наприклад, ст. 21 <u>Конвенції про права людини та біомедицину</u> , <u>Parrillo v. Italy (46470/11)</u> , ст. 16-1 <u>Цивільного кодексу Франції</u>
Відсутня	Стаття 282-1. Право на гідність	Оскільки гідність рівною мірою належить усім людям, пропонуємо право на гідність розмістити одразу після права на життя, оскільки <u>«людська гідність є основою духу Європейської конвенції з прав людини»</u> .
Стаття 294. Право на ім'я	Без змін	
Відсутня	У випадках, передбачених законом, ім'я фізичної особи може бути використане (оприлюднене) без її згоди.	Наприклад, Законом України «Про запобігання корупції» передбачено ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів, Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого

		самоврядування, Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та Реєстру прозорості (п. 9 ч. 1 ст. 11). Також передбачено повідомлення викривачем інформації про можливі факти корупційних правопорушень через зовнішні канали (ч. 4 ст. 53-2).
Відсутня	Ім'я фізичної особи може бути використане (оприлюднене) без її згоди у зв'язку з поширенням інформації, яка є предметом суспільного інтересу.	Ст. 29 Закону України « <u>Про інформацію</u> »
Відсутня	Використання імені фізичної особи в рекламі допускається лише за її згодою.	Ст. 3 Закону України « <u>Про рекламу</u> »
Відсутня	Порядок та умови присвоєння географічним об'єктам, юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб визначається законом.	Закони України «Про географічні назви», «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій»
Стаття 308. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах	Без змін	
Відсутня	Зображення та/або голос фізичної особи можуть бути використані	Ст. 29 Закону України « <u>Про інформацію</u> »

	(оприлюднені) без її згоди у зв'язку з поширенням інформації, яка є предметом суспільного інтересу.	
Відсутня	Стаття 308-1. Генетичні дані фізичної особи 1. Генетичні дані – сукупність даних про фізичну особу, що стосуються вроджених або набутих генетичних ознак фізичної особи, надають унікальну інформацію про фізіологію чи здоров'я такої фізичної особи та такі, що отримані, зокрема, в результаті аналізу біологічної проби, взятої у відповідної фізичної особи. 2. Дослідження генетичних ознак фізичної особи може проводитися лише для медичних або наукових цілей на підставі її письмової інформованої згоди, якщо інше не передбачено законом. 3. Ідентифікація фізичної особи за її генетичними даними може здійснюватися лише у випадках та в порядку, передбаченому законом.	
Відсутня	Стаття 294-5. Право на особистий (родовий) герб	
Відсутня	1. Особистий (родовий) герб повинен мати індивідуальний характер та	Хоча розмежування особистого і родового герба передбачено у

	відповідати усталеним геральдичним правилам. Особистий (родовий) герб визнається таким, що має індивідуальний характер, якщо загальне враження, яке він справляє на інформованого користувача, відрізняється від загального враження, яке справляє на такого користувача будь-який інший герб.	деяких державах (наприклад, у Бельгії діє <u>Декрет про реєстрацію особистих або родових гербів</u>), однак це може потягнути за собою конфлікт інтересів, коли особі одночасно належать і особистий, і родовий герб, а також питання про те, коли особистий герб може стати родовим. У <u>Німеччині</u>, до прикладу, передбачено реєстрацію тільки родових гербів. У деяких країнах для регулювання цього питання приймається окремий закон (наприклад, <u>Закон Латвії «Про герби»</u>)
Відсутня	2. Особистий (родовий) герб не може включати символіку, виготовлення, поширення, а також публічне використання якої в Україні заборонено законом.	Закони України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну»
Відсутня	3. В Україні визнаються та охороняються особисті (родинні) герби, які зареєстровані в порядку,	

	передбаченому законодавством іноземної держави.	
Стаття 297. Право на повагу до гідності та честі		
1. Кожен має право на повагу до його гідності та честі.	1. Фізична особа має право на честь, з якою пов'язується позитивна соціальна оцінка особи в очах оточуючих, яка ґрунтується на відповідності її діянь (поведінки) загальноприйнятим уявленням про добро і зло.	Таке визначення досить часто використовується в судовій практиці: <u>«Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи»</u> : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 № 1; Постанова Верховного Суду від 20 лютого 2025 року у справі № 724/19/23
Стаття 299. Право на недоторканність ділової репутації		
1. Фізична особа має право на недоторканність своєї ділової репутації.	1. Фізична особа має право на репутацію, під якою розуміється набута особою суспільна оцінка її ділових і професійних якостей при виконанні нею трудових, службових, громадських чи інших обов'язків.	Таке визначення досить часто використовується в судовій практиці: <u>«Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи»</u> : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 № 1; Постанова Верховного Суду від 17 липня 2019 року у справі № 686/7636/17
Стаття 291. Право на сім'ю	Без змін	

Відсутня	5. Фізична особа має право встановити своє походження і особу своїх батьків	Узгоджується з практикою ЄСПЛ (Odièvre проти Франції [ВП], 2003, § 42; Cherrier проти. France, 2024, § 50; Gaskin проти Сполученого Королівства, 1989, § 39; Çarın проти Туреччини, 2019, §§ 33-34; Boljević проти Сербії, 2020, § 28; Gauvin-Fournis і Silliau проти Франції, 2023, § 109; Mitrevska проти Північної Македонії, 2024, § 40).
Відсутня	Стаття 315-1. Право Автономної Республіки Крим, територіальних громад на власні символи та або символіку	
	1. Автономна Республіка Крим як учасник цивільних відносин має право на свої символи (Герб, Прапор і Гімн).	Ст. 8 <u>Конституції Автономної Республіки Крим</u>
	2. Зміст, опис та порядок використання символів Автономної Республіки Крим встановлюються нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим згідно із законом.	
	3. Територіальні громади як учасники цивільних відносин мають право власну символіку (герб, прапор тощо), яка відображає їх історичні,	Ст. 22 Закону України « <u>Про місцеве самоврядування в Україні</u> »

	культурні, соціально-економічні та інші місцеві особливості і традиції	
	4. Зміст, опис та порядок використання символіки територіальних громад визначаються відповідними територіальними громадами згідно із законом.	
Відсутня	Стаття 315-2. Право на місцезнаходження юридичної особи	
	1. Юридична особа має право на місцезнаходження, яке визначає її індивідуальність у цивільному обороті. Вимоги до місцезнаходження юридичної особи визначаються цим Кодексом або законом.	Лілія Орел (Федюк) виділяє таке особисте право юридичної особи, як право на місцезнаходження ⁶

III. Висновки

Рекодифікація (оновлення) положень книги другої «Особисті немайнові права фізичної особи» Цивільного кодексу України спрямована на адаптацію цивільного законодавства до цифрової ери та біомедичних викликів, удосконалення захисту персональних і генетичних даних, конкретизацію особистих прав фізичних та юридичних осіб, а також відмову від радянської термінології й перехід до європейської концепції особистих прав як фундаментальних.

⁶ Орел Л. Індивідуалізаційні права юридичних осіб : Монографія. К. : Інтерсервіс, 2017. С. 119–155.

Орієнтовний перелік законів, перегляд яких необхідно здійснити для реалізації рекодифікації (оновлення) положень книги другої «Особисті немайнові права фізичної особи» Цивільного кодексу України

- 1) Податковий кодекс України;
- 2) Сімейний кодекс України;
- 3) Цивільний процесуальний кодекс України;
- 4) Закон України «Про авторське право і суміжні права»;
- 5) Закон України «Про архітектурну діяльність»;
- 6) Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;
- 7) Закон України «Про боротьбу з тероризмом»;
- 8) Закон України «Про валюту і валютні операції»;
- 9) Закон України «Про військово-цивільні адміністрації»;
- 10) Закон України «Про віртуальні активи»;
- 11) Закон України «Про громадські об'єднання»;
- 12) Закон України «Про державні лотереї в Україні»;
- 13) Закон України «Про дошкільну освіту»;
- 14) Закон України «Про запобігання корупції»;
- 15) Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;
- 16) Закон України «Про захист персональних даних»;
- 17) Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
- 18) Закон України «Про інститути спільного інвестування»;
- 19) Закон України «Про інформацію»;
- 20) Закон України «Про кредитні спілки»;
- 21) Закон України «Про лікарські засоби»;
- 22) Закон України «Про міжнародне приватне право»;
- 23) Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»;
- 24) Закон України «Про нотаріат»;
- 25) Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку»;
- 26) Закон України «Про облік інформації про шкоду, завдану особистим немайновим правам фізичних осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- 27) Закон України «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель»;
- 28) Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»;
- 29) Закон України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів»;
- 30) Закон України «Про охорону прав на промислові зразки»;

- 31) Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»;
- 32) Закон України «Про повну загальну середню освіту»;
- 33) Закон України «Про професійну освіту»;
- 34) Закон України «Про публічні електронні реєстри»;
- 35) Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»;
- 36) Закон України «Про соціальний захист та підтримку дітей, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, та внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування надання соціальних послуг та виплат»;
- 37) Закон України «Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків»;
- 38) Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»;
- 39) Закон України «Про страхування»;
- 40) Закон України «Про театри і театральну справу»;
- 41) Закон України «Про Товариство Червоного Хреста України»;
- 42) Закон України «Про третейські суди»;
- 43) Закон України «Про Фонд енергоефективності»;
- 44) Закон України «Про хміль та хмелепродукти»;
- 45) Закон України «Про ціни і ціноутворення».

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.